

Programi Europske unije u području kulture s naglaskom na projekt Kreativne Europe

Ivančić, Anica

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:298566>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-11**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ KULTURALNI MENADŽMENT

ANICA IVANČIĆ

**Programi Europske unije iz područja kulture sa
naglaskom na projekt Kreativna Europa**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

doc. dr. sc. Marta Borić Cvenić

Osijek, 2020.

Sažetak

Programi Unije su programi koji podupiru suradnju država članica te štite politike EU u raznim područjima, a između ostaloga i u području kulture i medija. Ono što su nekada bili programi MEDIA, Kultura i MEDIA Mundus zasebno sada je pod jednim imenom, tj. jednim programom koji se naziva Kreativna Europa. Unutar programa Kreativna Europa djeluju tri potprograma: MEDIA, Kultura i Međusektorski program. Ciljevi tih programa su poticanje suradnje među državama članicama na području kulture i medija, poticanje transnacionalnog kruženja kulturnih i kreativnih djela, promicanje europske kulturne baštine te zaštita i promicanje europske kulturne i jezične raznolikosti. Za financijsko razdoblje između 2014. i 2020. za program Kreativna Europa osigurano je 1.46 milijardi eura što predstavlja najveću svjetsku novčanu potporu za kulturnu i kreativnu industriju. Potpore su ostvarile i brojne organizacije iz Hrvatske, a između ostalih i Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku.

Ključne riječi: EU, Programi Unije, Kreativna Europa, MEDIA, Kultura

Abstract

Programs of European Union are programs that support cooperation between member states and protect EU policies in various areas, including culture and the media. What used to be separate programs, MEDIA, Culture and MEDIA Mundus, now is under one programme - Creative Europe. Within the Creative Europe program, there are three sub-programs: MEDIA, Culture and Cross-Sectoral Program. Main goals of these programs are to encourage cooperation between member states in the field of culture and the media, to encourage the transnational circulation of cultural and creative works, to promote European cultural heritage and to protect and promote European cultural and linguistic diversity. For the financial period between 2014 and 2020, there have been provided 1.46 billion euros for the Creative Europe program, which is the world's largest financial support for the cultural and creative industry. Supports from Creative Europe were also granted to numerous organizations from Croatia, including the Academy of Arts and Culture in Osijek.

Key words: EU, Union Programmes, Creative Europe. MEDIA, Culture

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Programi Unije	2
2.1. Sudjelovanje RH u Programima Unije	4
3. Programi u području kulture i medija (2007. – 2013.)	6
4. Kreativna Europa.....	8
4.1. Opći i posebni ciljevi programa	9
4.2. Aktivnosti	10
4.3. Europska dodana vrijednost	10
4.4. Pristup programu	11
4.5. Financije i zaštita financijskih interesa Unije.....	12
4.6. Deskovi Kreativne Europe	13
4.7. Struktura Programa.....	14
4.7.1. <i>Potprogram MEDIA</i>	14
4.7.2. <i>Potprogram Kultura</i>	20
4.7.3. <i>Međusektorski potprogram</i>	22
5. Studije slučaja: Sudjelovanje hrvatskih organizacija u programu Kreativna Europa.....	23
6. Zaključak.....	30
Literatura i elektronski izvori	31
Prilozi	32

1. Uvod

U ovome radu analizirani su programi Europske unije na području kulture i medija te je glavni naglasak na programu Kreativna Europa kojim su 2013. godine objedinjena dotadašnja dva programa, Kultura i MEDIA, unutar jednog financijskog okvira. Cilj rada je utvrditi u što i koliko Europska unija ulaže na području kulture i medija. U prvome dijelu rada razjašnjeno je što to predstavljaju Programi Unije, koja područja pokrivaju te u kojim programima je Republika Hrvatska do sada sudjelovala. Nadalje slijedi prikaz dva programa unutar financijskog razdoblja od 2007. godine do 2013., a koji su pokrivali područje kulture i medija. Glavni dio rada detaljan je prikaz programa Kreativna Europa koji je aktivan u financijskom razdoblju između 2014. i 2020. godine. Prikazani su ciljevi, aktivnosti, financijske odredbe, struktura programa te detaljnije svaki od potprograma koji čine Kreativnu Europu. Rad se temelji na analizi članaka, knjiga, uredbi te internetskih izvora vezanih za Programe Unije.

2. Programi Unije

Programne Europske Unije definiramo kao one programe koji su u službi politika Europske unije (EU) i te im je osnovni cilj poticanje suradnje među državama članicama i građanima istih u raznim područjima djelovanja: kulturi, znanosti, obrazovanju, prometu, energiji, zaštiti okoliša, zdravstvu, pravosuđu, fiskalnoj i carinskoj politici itd. (Bilić et al., 2014:4). U spomenutim programima mogu sudjelovati one države koje su punopravne članice Europske Unije te države koje su već pokrenule postupak za ulazak u EU i to na temelju Memoranduma o razumijevanju za svaki pojedini program kojim se određuju pravila sudjelovanja u nekom programu pa tako i visina članarine koja je nužna za sudjelovanje. (Bilić et al., 2014).

Upravljanje Programima Unije odvija se centralizirano što bi značilo „da je za svaki od tih programa nadležna određena Opća uprava (DG - Directorate General) Europske komisije“ (Bilić et al., 2014:4). Izvršne agencije Europske komisije imaju ulogu provoditelja nekih programa Opće uprave te one upravljaju programom, ali u nadležnosti same Opće uprave. U takvim slučajevima odgovornost Izvršne agencije odnosi se na: „pripremu i objavu natječaja, financiranje, evaluaciju i predselekciju prijavljenih projekata, pripremu i potpisivanje ugovora, praćenje projekata, komunikaciju s prijavljenim korisnicima te kontrolu provedbe.“ (Bilić et al., 2014:4). U nekim situacijama decentraliziranog upravljanja, ulogu provoditelja programa može preuzeti i određeno nacionalno tijelo u zemlji provedbe (Bilić et al., 2014).

Potencijalni sudionici ostvaruju pravo sudjelovanja u programima putem poziva za predaju projektnih prijedloga. „Projekti podržani u okviru programa EU uobičajeno zahtijevaju sudjelovanje nekoliko partnera iz više zemalja članica programa, kao i djelomično sufinanciranje projekata od strane prijavitelja“ (Bilić et al., 2014:4).

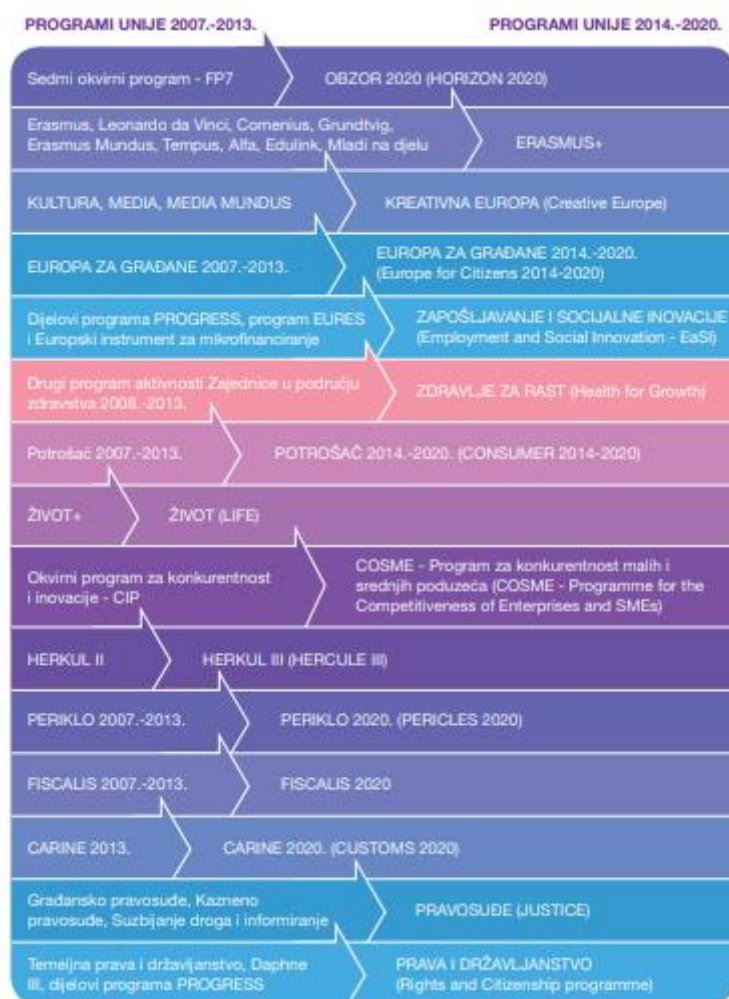
Tablica 1.: Tabela prikaz programa Unije 2014.-2020.

SEKTOR	NAZIV PROGRAMA	UKUPAN PRORAČUN (€)	Tijelo zaduženo za koordinaciju programa u RH
Znanost kroz sve sektore	Obzor 2020	78,6 milijardi eura	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za mobilnost i programe EU
Obrazovanje i mladi	Erasmus Plus	14,7 milijardi eura	Agencija za mobilnost i programe EU
Kultura	Kreativna Europa	1,5 milijardi eura	Ministarstvo kulture
Civilno društvo	Europa za građane 2014.-2020.	229 milijuna eura	Ured za udruge Vlade RH
Socijalna politika	Zapošljavanje i socijalne inovacije	919 milijuna eura	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
Zdravstvo	Zdravlje za rast	449 milijuna eura	Ministarstvo zdravlja Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Zaštita potrošača	Potrošač 2014.-2020.	197 milijuna eura	Ministarstvo gospodarstva
Zaštita okoliša	ŽIVOT	3,5 milijardi eura	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
Konkurentnost i inovativnost	COSME - Program za konkurentnost poduzetništva i MSP-a	2 milijarde eura	Ministarstvo poduzetništva i obrta
Financije	HERKUL III	110 milijuna eura	Ministarstvo financija
	PERIKLO 2020	7,7 milijuna eura	
Porezna politika	FISCALIS 2020	234 milijuna eura	Ministarstvo financija - Porezna uprava
Carinska politika	CARINE 2020	547 milijuna eura	Ministarstvo financija - Carinska uprava
Pravosuđe	PRAVOSUĐE	378 milijuna eura	Ministarstvo pravosuđa
	TEMELJNA PRAVA I DRŽAVLJANSTVO	439 milijuna eura	

(Izvor: preuzeto u cijelosti, Bilić et al., 2014:7)

Tablica 1. prikazuje pripadajuće sektore, proračun te tijela zadužena za koordinaciju određenih programa Unije 2014.-2020. u RH.

Tablica 2.: Usporedba programa Unije u financijskoj perspektivi 2007.-2013. i financijskoj perspektivi 2004.-2020.

Izvor: preuzeto u cijelosti (Bilić et al., 2014:7)

Tablica 2. prikazuje Programe Unije koji su se provodili u financijskom razdoblju od 2007. do 2013. godine te njihove „nasljednike“ odnosno programe koji se provode u razdoblju od 2014. do 2020. godine. Iz tablice je vidljiva promjena kod programa vezanih za kulturu i medije, tri dosadašnja programa objedinio je program Kreativna Europa. Također, promjena je vidljiva i za programe vezane za obrazovanje, znanost, konkurentnost malih i srednjih poduzeća, pravosuđe i socijalna pitanja.

2.1. Sudjelovanje RH u Programima Unije

Prije nego što je službeno postala članica Europske unije 2013., Hrvatska je sudjelovala u sljedećim programima Unije: „Sedmi okvirni program za istraživanje,

tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti (FP7), Kultura 2007 – 2013, Media 2007, PROGRESS, Europa za građane, Okvirni program za konkurentnost i inovacije (CIP), Mladi na djelu, Erasmus Mundus II, Drugi program aktivnosti Zajednice u području zdravstva 2008.-2013., Carine 2013, Fiscalis 2013, Program za cjeloživotno učenje, Građansko i kazнено pravo, Financijski instrument civilne zaštite i Mehanizam Zajednice za civilnu zaštitu te Marco Polo II“ (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2020.).

Otkada je postala punopravna članica Europske unije 2013. godine, Republika Hrvatska dobila je mogućnost punopravnog sudjelovanja u već spomenutim Programima, a članstvom u Europskoj uniji prestaje biti obvezna plaćati godišnju članarinu. (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2020.).

„Vlada Republike Hrvatske usvojila je 02. srpnja 2014. godine Zaključak o sudjelovanju Republike Hrvatske u Programima Unije u financijskom razdoblju 2014.-2020. godine, kojim se imenuju nadležne institucije i odgovorne osobe za koordinaciju sudjelovanja Hrvatske u programima te imenuju tijela državne uprave koja su uključena u provedbu pojedinih programa u financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine“ (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2020.).

3. Programi u području kulture i medija (2007. – 2013.)

Područje kulture i medija, u financijskom razdoblju od 2007. godine do 2013. pokrivala su dva programa: Media 2007 i Kultura 2007-2013.

Program Media 2007 predstavljao je program potpore Europske unije europskoj audiovizualnoj industriji, a prema Novoti et al. (2009:90) novčano je podupirao obrazovanje stručnjaka u audiovizualnom sektoru, produkcijske projekte koji uključuju npr. cjelovečernje filmove, TV drame, dokumentarne filmove, crtane filmove te nove medije i promoviranje audiovizualnih radova koji nastaju na području Europe. Hrvatska je sudjelovala u programu, a za provedbu projekta bilo je odgovorno Ministarstvo kulture Republike Hrvatske te Hrvatski audiovizualni centar.

S druge strane, program Kultura 2007. financijski je potpomagao projekte kulturne suradnje u svim oblicima kulturnih i umjetničkih radova kao što su npr. scenske umjetnosti, vizualne umjetnosti, književnost, kulturna baština, povijest kulture i slično (Novota et al., 2009:91). Novota et al. (2009:91) navode kako su se programom htjela postići tri važna cilja:

1. promicanje prekogranične mobilnosti kulturnih djelatnika
2. poticanje transnacionalnog kretanja kulturnih i umjetničkih djela
3. njegovanje interkulturalnog dijaloga.

Kako bi se glavni ciljevi ostvarili razrađene su tri skupine programskih aktivnosti: „akcije u kulturi, europska tijela u kulturi te aktivnosti analize i diseminacije“ (Novota et al., 2009:91).

Programska aktivnost akcije u kulturi omogućavala je spajanje i surađivanje raznih organizacija iz europskih zemalja u projektima koji su se ticali kulture i umjetnosti, kao što su: projekti označeni kao višegodišnji (od tri do 5 godina), projekti koji su trajali maksimalno dvije godine te projekti koji su bili izrazito važni i složeni za provedbu kao na primjer Europska prijestolnica kulture. (Novota et al., 2009:91)

Druga programska aktivnost davala je potporu kulturnim ustanovama koje su radile u europskim razmjerima, a financirali su se programi koji su bili dugoročni. Zadaća institucija koje su ostvarile ovaj oblik potpore bila je da potiču suradnju kulturnih organizacija sa različitim područja Europe, da prepoznaju i ističu glavne potrebe umjetničkih i kulturnih zajednica u Europi, da zastupaju svoj sektor u komunikaciji sa određenim institucijama

Europske unije, sudjeluju u javnoj kulturnoj debati ta da djeluju kao glavni predstavnici i promotori europske kulture. (Novota et al., 2009:91).

Prema Novoti et al (2009) treća programska aktivnost bila je usmjerena na aktivnosti analize i širenja informacija koje pridonose višem stupnju svjesnosti o programu Kultura i njegovim aktivnostima.

Program Kultura financirao je projekte od strane kulturnih ustanova i ostalih sudionika u kulturi kao što su npr. kulturni centri, knjižnice, kazališta, glazbene škole, glazbene udruge, muzeji, galerije, književnici, festivali, izdavači, pojedinci koji djeluju na području kulture itd. (Novota et al., 2009:91).

4. Kreativna Europa

Europska komisija 2013. godine odlučila je objediniti dosadašnje programe Kultura i Media te je nastao okvirni program Kreativna Europa. Prema Bilić et al. (2014) glavna svrha ovog programa je očuvati i promovirati europsku i kulturnu raznolikost te učiniti kulturni sektor jačim kao i njegovu konkurentost, a navedenim program uvelike pridonosi strategiji Europa 2020 i njezinim temeljnim ciljevima i politikama.

Program se provodi u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020., a sudjelovati mogu „javne i privatne ustanove, institucije i organizacije aktivne u području kulture, uključujući kazališta, knjižnice, muzeje, galerije, izdavačke kuće, obrazovne institucije, istraživačke centre, profesionalna udruženja i sl.“ (Bilić et al., 2014:5).

„Program je namijenjen kulturnim i kreativnim organizacijama država članica Europske unije, kao i onima van Europske unije (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Gruzija, Island, Norveška, Moldavija, Crna Gora, Srbija, Ukrajina) u skladu s općim uvjetima i načelima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije.“ (EU-projekti.info, 15.09.2020).

Program provodi izravno Komisija putem godišnjih natječaja, a „planirana sredstva za ovaj program iznose 1,8 milijardi Eura od čega se 15% odnosi na međusektorski, 30% na Kultura, a 55% na Media program“ (Tufekčić, M., Tufekčić Ž., 2013:189).

Europska komisija pazi na to da program Kreativna Europa bude dosljedan i komplementaran i to sljedećim:

1. „relevantnim politikama Unije, poput onih u područjima obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja, unutarnjeg tržišta, digitalnog programa, mladih, građanstva, vanjskih odnosa, trgovine, istraživanja i inovacija, poduzetništva, turizma, pravde, proširenja i razvoja;
2. drugim relevantnim izvorima financiranja Unije u području kulturne i medijske politike, posebno Europskim socijalnim fondom, Europskim fondom za regionalni razvoj i programima za istraživanja i inovacije, kao i s financijskim instrumentima koji se odnose na pravdu i građanstvo, programima vanjske suradnje i pretprijetnim instrumentima.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013).

Kreativna Europa može se okarakterizirati kao program vrlo širokog spektra, što znači da nudi financiranje za široku lepezu projekata unutar područja kulture i medija, a priliku za sudjelovanje ostvaruje veliki broj organizacija pa čak i onih koje se nalaze izvan granica Europske unije. S obzirom na to da je program vrlo složen i da ima širok spektar onoga što nudi važno ga je financijski osigurati, održati njegovu dosljednost, ali i jasno odrediti ciljeve, načine provedbe, uvjete sudjelovanja i slično. Sve odredbe ovog programa objavljene su unutar Uredbe Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa 2013. godine.

4.1. Opći i posebni ciljevi programa

Prema Uredbi Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa (2013.), opći ciljevi programa su:

- zaštita, razvoj i promicanje europske kulturne i jezične raznolikosti i promicanje europske kulturne baštine;
- jačanje konkurentnosti europskih kulturnih i kreativnih sektora, posebno audiovizualnog sektora, s ciljem promicanja pametnog, održivog i uključivog rasta.

S druge strane, četiri su posebna cilja programa Kreativna Europa:

- „podupirati sposobnost transnacionalnog i međunarodnog djelovanja europskih kulturnih i kreativnih sektora;
- promovirati transnacionalno kruženje kulturnih i kreativnih djela i transnacionalnu mobilnost kulturnih i kreativnih aktera, posebno umjetnika, kao i doseći novu i proširenu publiku i poboljšati pristup kulturnim i kreativnim djelima u Uniji i izvan nje uz poseban naglasak na djeci, mladim osobama, osobama s invaliditetom i nedovoljno zastupljenim skupinama;
- jačati financijsku sposobnost mikro, malih i srednjih poduzeća (MSP) i mikroorganizacija te malih i srednjih organizacija u kulturnim i kreativnim sektorima na održiv način, istodobno težeći osiguranju uravnotežene geografske pokrivenosti i sektorske zastupljenosti;
- poticati razvoj politika, inovacije, kreativnost, razvoj publike i nove poslovne i upravljačke modele kroz potporu za transnacionalnu političku suradnju.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.).

Kreativna Europa je program koji želi očuvati ono glavno što izdvaja Europu od ostalih, a radi se upravo o kulturi. Za ovaj program najvažnija je suradnja organizacija iz raznih dijelova

Europe koja doprinosi očuvanju kulture, ali i promoviranju i širenju iste, također na taj način ostvaruje se i jačanje kulturnih i kreativnih industrija. Važno je osigurati umjetnicima da mogu svoj rad podijeliti u što širem krugu te publici omogućiti dostupnost tih istih radova.

4.2. Aktivnosti

Prema Bilić et al. (2014: 9) aktivnosti programa Kreativna Europa mogu se podijeliti na tri skupine, s obzirom na to da su tri potprograma u pitanju: međusektorske aktivnosti, kulturne aktivnosti i aktivnosti iz područja medija.

Međusektorske aktivnosti uključuju:

1. „dodatne usluge za kulturni i kreativni sektor (davanje jamstava za odgovarajuće financijske posrednike iz država članica koje sudjeluju u programu te pružanje savjeta i procjene rizika stručnih financijskih posrednika)
2. transnacionalna politička suradnja (razmjena iskustava i dobrih praksi za nove poslovne modele, učenje na istoj razini-peerlearning, povezivanje kulturnih djelatnika i političkih aktera, studije, testiranje novih i međusektorskih poslovnih pristupa, konferencije, seminari, politički dijalozi, podrška mreži deskova Kreativna Europa).“ (Bilić et al., 2014:9).

Kulturne aktivnosti prema Bilić et al. (2014:9) uključuju podupiranje međusektorske suradnje kulturnih djelatnika iz različitih zemalja za sektorske aktivnosti, podupiranje prevođenja književnih djela, poticanje cirkulacije umjetnika i njihovih djela, stimulaciju interkulturalnog dijaloga i međusobnog razumijevanja, promoviranje bogatstva i raznolikosti europske kulture, europske kulturne nagrade poput nagrade Europski glavni grad kulture, Europska nagrada za kulturnu baštinu itd.

Naposljetku, MEDIA aktivnosti, prema Bilić et al. (2013) usmjerene su na audiovizualne sektore i podupiru razvoj novih kulturnih vještina, razmjenu znanja, daju potporu audiovizualnim operaterima za razvijanje Europskog audiovizualnog sektora s potencijalnom prekograničnom cirkulacijom te podršku europskoj i međunarodnoj koprodukciji, olakšavaju cirkulaciju europskih filmova u svijetu itd.

4.3. Europska dodana vrijednost

„Prepoznajući unutarnju i gospodarsku vrijednost kulture, Programom se podupiru djelovanja i aktivnosti s europskom dodanom vrijednosti u kulturnim i kreativnim sektorima.

Njime se doprinosi postizanju ciljeva strategije Europa 2020. i njezinih vodećih inicijativa.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.)

Prema Uredbi (2013) europska dodana vrijednost osigurava se:

1. transnacionalnim karakterom djelovanja i aktivnosti kojima se nadopunjuju regionalni, nacionalni, međunarodni i drugi programi i politike Unije i učinkom takvih djelovanja i aktivnosti na kulturne i kreativne sektore kao i na građane i na njihovo poznavanje kultura koje nisu njihove vlastite;
2. razvojem i promicanjem transnacionalne suradnje između kulturnih i kreativnih aktera, što obuhvaća umjetnike, audiovizualne djelatnike, kulturne i kreativne organizacije i audiovizualne subjekte, usmjerenim na poticanje potpunijih, bržih, djelotvornijih i dugoročnijih odgovora na globalne izazove;
3. ekonomijama razmjera i kritičnom masom koje potiče potpora Unije, stvarajući učinak poluge za dodatna sredstva;
4. osiguravanjem ravnopravnijih uvjeta u europskim kulturnim i kreativnim sektorima tako da se uzmu u obzir zemlje s niskim proizvodnim kapacitetom i/ili zemlje ili regije ograničenog geografskog i/ili jezičnog područja.

4.4. Pristup programu

Prema Uredbi Europske komisije i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa (2013.) sljedeće države imaju pravo pristupa programu:

1. zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne zemlje kandidatkinje koje ostvaruju korist pretprijetnom strategijom, u skladu s općim načelima i uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije utvrđenima u okviru odgovarajućih okvirnih sporazuma, odluka Vijeća o pridruživanju ili sličnih sporazuma;
2. zemlje članice EFTA-e koje su stranke Sporazuma o EGP-u, u skladu s tim sporazumom;
3. Švicarska Konfederacija, na temelju bilateralnog sporazuma s tom zemljom;
4. zemlje obuhvaćene Europskim politikom susjedstva, u skladu s postupcima utvrđenima s tim zemljama prema okvirnim sporazumima kojima se predviđa njihovo sudjelovanje u programima Unije.

Također u Uredbi (2013.) se navodi kako je „program otvoren za djelovanja bilateralne ili multilateralne suradnje usmjerena na odabrane zemlje ili regije na temelju dodatnih

odobrenih sredstava koja plaćaju te zemlje ili regije te na temelju posebnih mehanizama koje treba dogovoriti s tim zemljama ili regijama.“

Unutar Programa dopuštena je suradnja sa zemljama koje nisu sudionici u programu te sa međunarodnim organizacijama čije je djelovanje povezano sa područjem kulture i kreativnim industrijama kao što su UNESCO, Vijeće Europe, OECD ili WIPO. Suradnja je moguća isključivo ako će doprinjeti ostvarivanju ciljeva samog programa.

S obzirom na to da je jedan od glavnih ciljeva programa Kreativna Europa poticati međusobnu suradnju, pristup programu ne može biti ograničavajući. Uz zemlje članice Europske unije pravo pristupa imaju i druge države ukoliko ispunjavaju propisane uvjete za sudjelovanje.

4.5. Financije i zaštita financijskih interesa Unije

Prema Uredbi (2013) za provođenje programa Kreativna Europa, u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020., osigurano je 1 462 724 000 eura u tekućim cijenama. Godišnja izdvajanja odobravaju Europski parlament i Vijeće u granicama višegodišnjeg financijskog okvira.

Uredba (2013) nalaže da se financije raspoređuju na sljedeći način: najmanje 56 % za potprogram MEDIA, najmanje 31% za potprogram Kultura, najviše 13% za Međusektorski program, uz najmanje 4% sredstava dodijeljeno mjerama za transnacionalnu suradnju te za deskove Kreativne Europe.

Također, „financijska omotnica može pokrivati izdatke koji se odnose na pripremne aktivnosti, aktivnosti praćenja, kontrole, revizije i evaluacije koje su neposredno potrebne za upravljanje Programom i postizanje njegovih ciljeva, a posebno studije, sastanke stručnjaka, informacijska i komunikacijska djelovanja, uključujući institucionalnu komunikaciju o političkim prioritetima Unije, u mjeri u kojoj su povezani s općim ciljevima Programa i izdatke povezane s IT mrežama za obradu i razmjenu informacija, zajedno sa svim ostalim izdacima za tehničku i administrativnu pomoć koji nastanu Komisiji pri upravljanju Programom.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013).

Strukturni fondovi Europske unije također ulažu u kulturu i projekte vezane za kulturno djelovanje, pa tako ulažu npr. u kulturne institucije kao što su kulturni centri, knjižnice, kazališta i slično, a ulaže se u njihovu obnovu, opremanje, izgradnju ili slično.

Strukturni fondovi zapravo financiraju one projekte koji će doprinjeti zajednici odnosno poboljšati život ljudi u određenom okruženju. Pored infrastrukture financiranje mogu ostvariti i tzv. Soft projekti koji se odnose na samu djelatnost kulture, kulturne sadržaje, programe u kulturi itd. (Tufekčić, M., Tufekčić, Ž., 2013).

S obzirom na to Europska unija izdvaja znatne iznose kojima sufinancira projekte u kulturi i audiovizualnom sektoru postoji potreba za kontrolom i osiguravanjem financijske sigurnosti, odnosno praćenjem kako bi se otkrile nezakonite aktivnosti u financijskome smislu ako postoje. U Uredbi iz 2013. navodi se kako je Europska komisija odgovorno tijelo za poduzimanje određenih radnji kojima bi se osigurali financijski interesi Europske unije. Radnje uključuju redovite kontrole i inspekcije, a ukoliko se utvrde određene nezakonite radnje ili nepoštivanje pravila i obveza sudionik ili prijavitelj snosi posljedice u vidu financijskih sankcija ili slično. (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.).

Za provođenje revizije ovlaštena je sama Komisija ili njeni predstavnici te Revizorski sud, „na temelju dokumenata te kontrola i inspekcija na terenu nad svim korisnicima bespovratnih sredstava, izvoditeljima i podizvoditeljima koji su primili sredstva Unije u okviru Programa.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013).

1999. godine Europska komisija osnovala je Europski ured za borbu protiv prijevара, poznatiji po kratici OLAF (*Office de Lutte Anti-Fraude*) (Europska komisija/Europski ured za borbu protiv prijevара, 2020.). „OLAF istražuje niz slučajeva kršenja pravila, od pronevjere, lažnih potraživanja i propusta u postupcima javne nabave do carinskih prijevара.“ (Europska komisija/Europski ured za borbu protiv prijevара, 2020.)

4.6. Deskovi Kreativne Europe

Prema Uredbi (2013) zemlje koje sudjeluju u programu Kreativna Europa, u suradnji s Komisijom, uspostavljaju deskove Kreativne Europe u skladu sa svojim nacionalnim pravom i praksom

Uredbi Europske komisije i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa (2013) jasno su definirani zadatci Deskova Kreativne Europe:

1. pružaju informacije o Programu i promiču Program u svojoj zemlji;
2. pomažu kulturnim i kreativnim sektorima u vezi s Programom i pružaju osnovne informacije o ostalim relevantnim mogućnostima dobivanja potpore koje su dostupne u okviru politike Unije;
3. potiču prekograničnu suradnju u kulturnim i kreativnim sektorima;
4. podupiru Komisiju pružanjem pomoći u vezi s kulturnim i kreativnim sektorima u zemljama sudionicama Programa, na primjer davanjem dostupnih podataka o tim sektorima;
5. podupiru Komisiju u osiguravanju odgovarajućeg priopćavanja i širenja rezultata i učinaka Programa;
6. osiguravaju priopćavanje i širenje informacija u vezi s dodijeljenim sredstvima Unije i postignutim rezultatima za njihovu zemlju.

U Republici Hrvatskoj Deskove Kreativne Europe predstavljaju HAVC i Služba za Kreativnu Europu Ministarstva kulture.

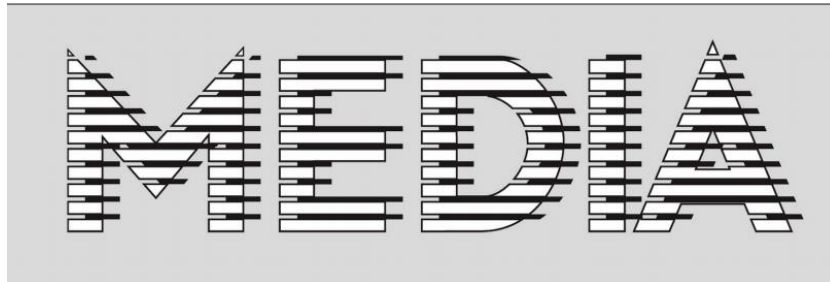
4.7. Struktura Programa

Program Kreativna Europa čine tri potprograma: MEDIA, Kultura i Međusektroski potprogram.

4.7.1. Potprogram MEDIA

Potprogram MEDIA jedan je od dijelova koji čine strukturu programa Kreativna Europa, a njegova svrha je pomaganje audiovizualnom sektoru, kreiranju europskih filmova kao i potporu njihovim kreatorima i ostalim sudionicima u procesu stvaranja, promoviranju novih audiovizualnih djela i stvaranju nove publike, poticanje surađivanja i slično (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.) Također, ovaj potprogram znatno olakšava i manjim producerskim tvrtkama koje se bore sa financijskim problemima u vidu pronalaženja financijskih sredstava i izvora istih za svoje projekte. Statistike govore kako MEDIA

potpomogne razvoj i distribuciju tisuću filmova godišnje raznih žanrova i oblika. (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.)

Slika 1.: Logotip potprograma Media

Izvor: pruzeto u cijelosti (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.)

Prema Uredbi Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa (2013.) skupinu prioriteta ovog potprograma možemo podijeliti na prioritete u području jačanja kapaciteta europskog audiovizualnog sektora kako bi djelovao transnacionalno i prioritete u području promicanja transnacionalnog kruženja.

Pod prvu navedenu skupinu prioriteta ubrajaju se:

- „olakšavanje usvajanja i unapređenja vještina i kompetencija audiovizualnih djelatnika i razvijanja mreža, uključujući korištenje digitalnih tehnologija radi osiguravanja prilagodbe tržišnim trendovima, testiranje novih pristupa razvoju publike i testiranje novih poslovnih modela;
- povećanje kapaciteta audiovizualnih subjekata za razvijanje europskih audiovizualnih djela s potencijalom kruženja u Uniji i šire te poticanje europskih i međunarodnih koprodukcija, uključujući s pružateljima televizijskih usluga;
- poticanje razmjena među poduzetnicima olakšavanjem pristupa tržištima i poslovnim alatima čime se omogućuje audiovizualnim subjektima da povećaju vidljivost svojih projekata na tržištu Unije i međunarodnim tržištima.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.).

Druga navedena skupina prioriteta uključuje:

- „podupiranje kinematografske distribucije transnacionalnim marketingom, brendiranjem, distribucijom i izlaganjem audiovizualnih djela;

- promicanje transnacionalnog marketinga, brendiranja i distribucije audiovizualnih djela na svim drugim nekinematografskim platformama
- podupiranje razvoja publike kao sredstva za poticanje zanimanja za europska audiovizualna djela i poboljšanje pristupa tim djelima, posebno promotivnim aktivnostima, događajima, filmskom pismenosti i festivalima;
- promicanje novih načina distribucije radi omogućavanja stvaranja novih poslovnih modela. ((Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.).

Kako bi došlo do ostvarenja navedenih prioriteta, potprogram Media pruža potporu za:

- razvoj sveobuhvatnog raspona mjera osposobljavanja kojima se promiče usvajanje i unapređenje vještina i kompetencija audiovizualnih djelatnika, razmjena znanja i inicijativa za umrežavanje, uključujući integraciju digitalnih tehnologija;
- razvoj europskih audiovizualnih djela, posebno filmskih i televizijskih djela kao što su igrani, dokumentarni, dječji i animirani filmovi te interaktivnih djela poput videoigara i multimedije s većim potencijalom prekograničnog kruženja;
- aktivnosti kojima je cilj poduprijeti europska društva za audiovizualnu produkciju, posebno neovisna produkcijska društva, u svrhu olakšavanja europskih i međunarodnih koprodukcija audiovizualnih djela, uključujući televizijska djela;
- aktivnosti koje pomažu europskim i međunarodnim koprodukcijskim partnerima da se okupe i/ili koje pružaju neizravnu potporu audiovizualnim djelima koproduciranima iz međunarodnih fondova za koprodukciju sa sjedištem u zemlji sudionici Programa;
- olakšavanje pristupa profesionalnim komercijalnim događajima i tržištima audiovizualnog sektora te korištenja internetskim poslovnim alatima unutar i izvan Unije;
- uspostavljanje sustava potpore za distribuciju nenacionalnih europskih filmova preko kinematografske distribucije i na drugim platformama kao i za međunarodne prodajne aktivnosti, osobito za podnaslovljivanje, sinkroniziranje i zvučno opisivanje audiovizualnih djela;
- olakšavanje kruženja europskih filmova diljem svijeta i međunarodnih filmova u Uniji na svim distribucijskim platformama, preko projekata međunarodne suradnje u audiovizualnom sektoru;

- mrežu europskih kinoprikazivača koji prikazuju znatan dio nenacionalnih europskih filmova;
- inicijative za predstavljanje i promicanje raznolikosti europskih audiovizualnih djela, uključujući i kratke filmove, na festivalima i drugim promotivnim događanjima;
- aktivnosti kojima je cilj promicanje filmske pismenosti i povećanje znanja publike, i to posebno mlade publike, o europskim audiovizualnim djelima i njezina zanimanja za ta djela, uključujući i audiovizualnu i kinematografsku baštinu;
- inovativna djelovanja kojima se testiraju novi poslovni modeli i alati u područjima koja će vjerojatno biti izložena utjecaju uvođenja i korištenja digitalnih tehnologija.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013).

Oblici financijske potpore mogu se podijeliti na nekoliko skupina: potpora razvoju za nezavisne producente, potpora distribuciji, potpora festivalima i stručnom usavršavanju, potpora za pristup tržištima te razvoj publike. (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008).

Prema Uredu Media Hrvatske (2008) potpora razvoju za nezavisne producente odnosi se na projekte koji mogu biti pojedinačni ili skupni (od 3 do 5), projekte koji uključuju audiovizualne radove čija je svrha prikazivanje na televiziji, videoigre i koprodukcijske fondove. Potpora pojedinačnim projektima dodjeljuje se tvrtkama koje se bave audiovizualnom umjetnošću, a djeluju nezavisno te djeluju, odnosno postoje godinu dana prije datuma kada su se prijavile na natječaj za ostvarivanje potpore (Ured Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008). Za skupne projekte moguće je ostvariti potporu u iznosima od 10. 000 do 60. 000 eura, ali potpora ne smije prijeći 50% ukupnih predviđenih i prihvaćenih troškova za sami projekt (Ured Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008). Jedan od glavnih uvjeta za potporu razvoja videoigara je da faza kreiranja same videoigrice ne može započeti najmanje osam mjeseci od datuma prijave na natječaj za potporu. Nadalje, potpora koja je namijenjena audiovizualnim djelima čija je svrha prikazivanje na televiziji dodjeljuje se europskim producentima tvrtkama koje djeluju nezavisno te je ključno da surađuju sa barem tri televizijske kuće iz zemalja kojima je dozvoljeno ili omogućeno sudjelovanje u potporprogramu MEDIA. (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.).

Potpota distribuciji uključuje potporu selektivnoj ili automatskoj distribuciji, potporu prodajnim zastupnicima, potporu mreži kina te internetskoj distribuciji. (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.). Automatska potpora dodjeljuje se europskim

distribucijskim kućama koje moraju ispuniti određene uvjete. Za dodjeljivanje automatske potpore određenoj distribucijskoj kući gleda se prihod od ulaznica za europske nenacionalne filmove, koje distribuira kuća koja je podnijela zahtjev za potporom, u referentnoj godini. S druge strane selektivna potpora dodjeljuje se za pokriće specifičnih troškova kao što su troškovi promidžbe, digitalnih kopija te sinkronizacije i titlova, a dodjeljuje se grupama koje čini najmanje 7 distributera. Potpora se dijeli ovisno o sakupljenim bodovima pa tako prolaze grupe koje imaju najviše sakupljenih bodova. Potpora koja se odnosi na prodajne zastupnike namijenjena je europskim tvrtkama „koje su potpisale ugovor s producentom (producentima) filma koji će ga zastupati te prodavati prava potencijalnim kupcima (posebice distributerima) izvan zemlje iz koje film dolazi i to u najmanje deset zemalja koje sudjeluju u okviru potprograma MEDIA.“ (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.). Prema Media Desku Kreativne Europe (2008.) potpora mreži kina namijenjena je mrežama europskih kina, tj. kinematografskim mrežama koje se mogu definirati kao grupe europskih nezavisnih kinematografa koji su usmjereni na određene zajedničke aktivnosti vezane za prikazivanje europskih filmova, a glavni cilj im je promoviranje istih. „Da bi bila prihvatljiva, kinematografska mreža mora predstavljati barem 100 kinematografa koji se nalaze u barem 20 zemalja sudionica Potprograma MEDIA.“ (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.). Nadalje, Ured Media Hrvatske navodi kako se potpora koprodukcijskim fonodvima dodjeljuje u svrhu stvaranja novih audiovizualnih djela koja će biti prikazana u kinu, a uvjet je da djelo traje najmanje 60 minuta. Posljednja potpora, potpora za internetsku distribuciju usmjerena je na olakšavanje komercijalizacije europskih audiovizualnih djela na VOD platformama te na inovativne strategije za distribuciju i promidžbu istih. (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.).

Prema Uredu Media Hrvatske, potpora festivalima dodjeljuje se kao jednokratni iznos u dvije skupine:

1. od 27.000 do 75.000 eura za festivale dugometražnog igranog filma
2. od 19.000 do 33.000 eura za festivale kratkog filma.

S druge strane, potpora za stručno usavršavanje podrazumijeva aktivnosti koje su vezane uz poboljšanje i razvijanje sposobnosti onih koji se bave djelatnostima koje su vezane uz audiovizualne umjetnosti, a svrha usavršavanja je bolje razumijevanje europskih, ali i međunarodnih filmskih oblika i općenito filma kao dijela umjetnosti te primjenjivanje naučenoga na vlastitom radu te unaprjeđivanje i osobni napredak njih samih. (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.). Vještine i znanja koja se stječu stručnim

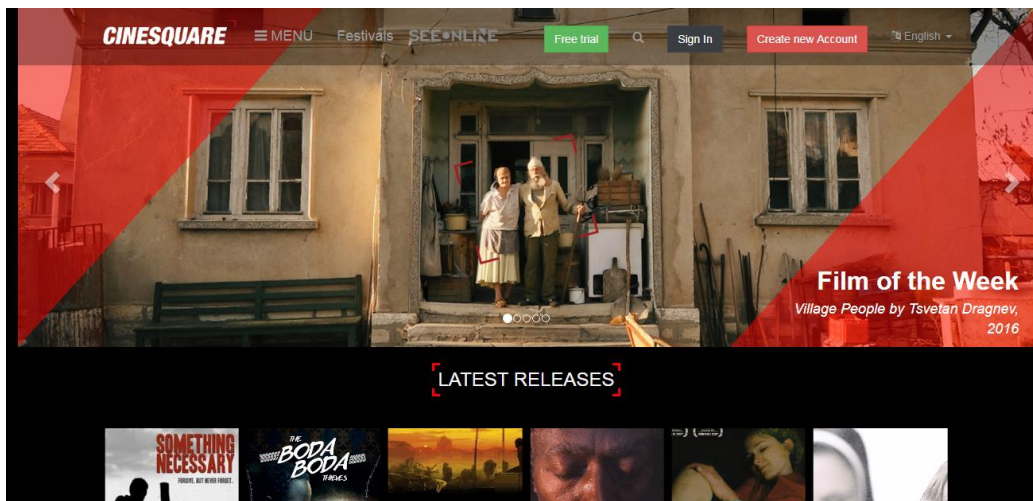
usavršavanjem uključuju: „razvoj publike te općenito razvoj filmskoga projekta, marketing, distribucija i eksploatacija, financijski i komercijalni menadžment s posebnim naglaskom na pristupu financijama, razvoj i produkcija filmskih projekata, mogućnosti i izazovi digitalnoga doba.“ (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.).

Potpora za pristup tržištima služi prvenstveno za olakšavanje „ugovaranja europskih i međunarodnih koprodukcija, pristupa profesionalnim komercijalnim događanjima i tržištima audiovizualnoga sektora te upotrebe internetskih poslovnih alata unutar i izvan Unije, optjecaja europskih filmova po cijelome svijetu te međunarodnih filmova u Uniji na svim distribucijskim platformama putem međunarodnih projekata o suradnji u audiovizualnome sektoru.“ (Desk Kreativne Europe – Ured Media Hrvatske, 2008.).

Europski filmovi financirani putem potprograma MEDIA sudjelovali su na brojnim važnim filmskim festivalima, kao što su npr.: filmski festival u Veneciji, filmski festival u Cannesu, Berlinale i slično. Također MEDIA potprogram financirao je i popratne događaje Berlinalea. Na tom filmskom festivalu konkurirala su 24 filma potpomognuta potprogramom MEDIA, a neki od njih su: *Kids in the Spotlight* autorice Alice Agneskirchner (Njemačka), *Flesh Out* autorice Michele Occhipinti (Italija), *The Magic Life of V* autora Tonislava Hristova (Finska, Danska, Bugarska), *Louis and Luca – Mission to the Moon* autora Rasmus A. Siversten (Norveška), *45 years* autora Andrew Haigha (Engleska) itd.

Neke od serija koje su podržane od strane potprograma MEDIA su: *Freud* (Austrija, Njemačka), *Occupied* (Norveška), *Babylon Berlin* (Njemačka) i dr. Sve informacije o serijama te informacija na kojoj platformi pogledati određenu seriju moguće je pronaći na platformi *agoodmowatch*.

Kao što je već ranije spomenuto, potprogram potpomaže i VOD platforme koje sadrže veliki broj europskog audiovizualnog sadržaja. Neke od tih platformi su: *Filmin* (Španjolska), *NutAlone* (Engleska), *Curzon* (Engleska), *UnCut* (Francuska, Danska), *CineSquare* (Engleska), *FilmoTV* (Francuska), *MUBI* (Engleska) itd.

Slika 2.: Engleska VOD platforma CineSquare

Izvor: CineSquare, cinesquare.net

Od videoigara MEDIA potprogram potpomogao je igricu *MUTAZIONE* od Die Gute Fabrik, *Bookbound Brigade* od Digital Talesa i druge.

4.7.2. Potprogram Kultura

Svrha potprograma Kultura je „jačanje ekonomskih i tehničkih kapaciteta kulturnog i kreativnog sektora, promidžba transnacionalnog kruženja kulturnih i kreativnih proizvoda i događaja, podupiranje aktivnosti koje uključuju ljude iz više zemalja i projekata koji omogućavaju da kulturni i kreativni proizvodi budu viđeni širom Europe uključujući razne nagrade i priznanja, prijevode književnih djela, razne aktivnosti organizacije raznih kulturnih događaja koji znače razmjenu talentiranih umjetnika i radova itd.“ (Tufekčić, M., Tufekčić, Ž., 2013:189).

Prioriteti u potprogramu Kultura podrazumijevaju jačanje kapaciteta kulturnih i kreativnih sektora kako bi djelovali transnacionalno te promicanje transnacionalnog kruženja i mobilnosti.

Prema Uredbi Europskog parlamenta i vijeća (2013.) tri su osnovna prioriteta u području jačanja kapaciteta kulturnih i kreativnih sektora kako bi djelovali transnacionalno:

- podupiranje djelovanja koja kulturnim i kreativnim akterima osiguravaju vještine, kompetencije i znanja koja doprinose jačanju kulturnih i kreativnih sektora,

uključujući i poticanje prilagodbe digitalnim tehnologijama, testiranje inovativnih pristupa razvoju publike i testiranje novih poslovnih i upravljačkih modela;

- podupiranje djelovanja koja omogućuju kulturnim i kreativnim akterima da surađuju na međunarodnoj razini i da internacionaliziraju svoje karijere i aktivnosti u Uniji i šire, kad je to moguće na temelju dugoročnih strategija;
- pružanje potpore jačanju europskih kulturnih i kreativnih organizacija i međunarodnog umrežavanja radi olakšavanja pristupa profesionalnim prilikama.

S druge strane prioritete u području promicanja transnacionalnog kruženja i mobilnosti su sljedeći:

- podupiranje međunarodnih gostovanja, događaja, izložbi i festivala;
- podupiranje kruženja europske književnosti s ciljem osiguravanja njezine najšire moguće dostupnosti;
- podupiranje razvoja publike kao načina poticanja zanimanja za europska kulturna i kreativna djela te materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu kao i poboljšanja pristupa tim djelima i baštini.

Kako bi potprogram Kultura realizirao svoje prioritete, on pruža potporu za:

- „transnacionalne projekte suradnje koji okupljaju kulturne i kreativne organizacije iz različitih zemalja radi provođenja sektorskih ili međusektorskih aktivnosti;
- aktivnosti europskih mreža kulturnih i kreativnih organizacija iz različitih zemalja;
- aktivnosti organizacija europskog usmjerenja koje podupiru razvijanje mladih talenata i potiču transnacionalnu mobilnost kulturnih i kreativnih aktera te kruženje djela, uz potencijal da se ostvari širok utjecaj na kulturne i kreativne sektore i postignu trajni učinci;
- književno prevođenje i njegovu daljnju promidžbu;
- posebna djelovanja namijenjena postizanju veće vidljivosti bogatstva i raznolikosti europskih kultura te poticanju interkulturalnog dijaloga i međusobnog razumijevanja, uključujući kulturne nagrade Unije, djelovanje Europske prijestolnice kulture i djelovanje Oznaka europske baštine. 2. Mjerama navedenima u stavku 1. posebno se podupiru neprofitni projekti.“ (Uredba Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.).

Sudjelovanje u potprogramu Kultura je moguće kroz četiri vrste natječaja:

1. Potpora europskim projektima suradnje;
2. Potpora projektima književnih prijevoda;
3. Potpora europskim mrežama;
4. Potpora europskim platformama.“ (Stopfer, 2019:8).

Kultura je sama po sebi širok pojam koji uključuje mnogo toga, a to može potvrditi činjenica da ju je i danas teško smjestiti u neke okvire ili jasno definirati pa su nam danas ponuđene raznolike definicije i objašnjenja pojma kultura. S obzirom na to i potporprogram Kultura je također kompleksan, a njegovu kompleksnost potvrđuje veliki broj i širina prioriteta potprograma. Četiri skupine potpora upravo pokušavaju pokriti sva bitna područja koja bi doprinjela ostvarivanju glavnih ciljeva i prioriteta.

4.7.3. *Međusektorski potprogram*

Međusektorski potprogram predstavlja novi potprogram koji „uključuje novi financijski aranžman za kulturni i kreativni sektor. Taj aranžman je u formi kredita i jamstva za kredite koje osigurava financijske institucije za male i srednje poduzetnike u sektoru.“ (Tufekčić, M., Tufekčić, Ž., 2013:188). Prema Mariji i Željku Tufekčiću (2013) međusektorski potprogram služi i za pomoć u razvoju stručnosti i razumijevanja sektora kulture kako bi se onda lakše financirali projekti i pojačala sposobnost sektora da privuče kredite i privatna ulaganja. „Također, pomaže mjere koje promiču transnacionalnu suradnju sektora poput razmjene iskustava i znanja, novih poslovnih modela, aktivnosti i umrežavanja kulturnih operatera, studije, testiranja novih međusektorskih poslovnih mogućnosti, konferencije, seminari itd.“ (Tufekčić, M., Tufekčić, Ž., 2013:188).

Instrument jamstva za kulturne i kreativne sektore djeluje kao samostalan instrument, a ima sljedeće prioritete: „olakšati pristup financiranju MSP-ovima i mikroorganizacijama te malim i srednjim organizacijama u kulturnim i kreativnim sektorima te unaprijediti kapacitet uključenih financijskih posrednika za ocjenjivanje rizika povezanih s MSP-ovima i mikroorganizacijama te malim i srednjim organizacijama u kulturnim i kreativnim sektorima i s njihovim projektima, uključujući kroz tehničku pomoć, izgradnju znanja i mjere umrežavanja.“ (Uredba Europske komisije i vijeća o uspostavi programa Kreativna Europa, 2013.).

5. Studije slučaja: Sudjelovanje hrvatskih organizacija u programu Kreativna Europa

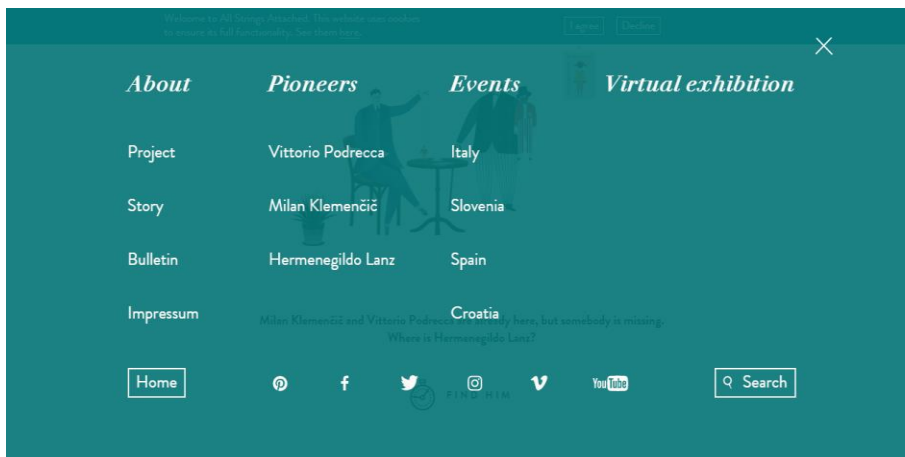
Projekte za koje su hrvatski korisnici dobili sufinanciranje u okviru potprograma Kultura možemo svrstati u četiri kategorije prema natječajima:

1. Manji projekti suradnje
2. Veći projekti suradnje
3. Književni prijevodi
4. Europske platforme.

Unutar manjih projekata suradnje sufinanciranje je ostvarila i Umjetnička akademija u Osijeku, tj. sadašnja Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku sa projektom Svi su konci na mjestu: Pioniri europskog lutkarstva iza scene. Vodeći partner bio je Comune di Cividale del Friuli, Cividale del Friuli (Italija), a partneri u projektu bilo je Lutkovno gledalište Ljubljana i Titeres Etcetera S.L. (Španjolska). Projekt je realiziran u razdoblju od 30.09.2015. do 30.09.2017. EU potpora iznosila je 199 476 eura. Kako navodi Desk Kultura prioriteta projekta su već spomenuta transnacionalna mobilnost i razvoj publike, a projekt je nadahnut radom lutkarskih pionira u razdoblju europske avangarde kada je zaslugom upravo tih lutkarskih pionira i oživjela lutkarska scena. Jedan od ciljeva ovog projekta bio je pregledno i jasno prikazati upravo to doba i početke lutkarstva. Prvi korak bio je predstaviti lutkarstvo kroz povijest te približiti ga publici kako bi se i postavili temelji za daljnji razvoj projekta. Drugi dio projekta je praktični dio gdje su se gradili inovativni i kreativni događaji koji su privukli široku javnost. Ciljevi projekta bili su:

- „obogatiti zajedničko razumijevanje, znanje i mobilnost na području lutkarstva;
 - očuvati, oživjeti i promicati važan dio europske materijalne i nematerijalne baštine;
 - izgraditi publiku integriranim pristupom i suvremenom tehnologijom;
 - distribuirati lutkarsku baštinu i osigurati online pristup;
- poboljšati svijest o potrebi zaštite lutkarske baštine.“ (Desk Kultura, 15.09.2020.)

Projekt ima svoju web stranicu, a sadržaj stranice vidljiv je na slici broj 3. Na web stranici dostupne su informacije o samom projektu, informacije o pionirima lutkarstva, događajima u Italiji, Sloveniji, Španjolskoj i Hrvatskoj te virtualna izložba.

Slika 3.: Prikaz sadržaja na službenoj web stranici projekta Svi su konci na mjestu
Izvor: Screenshot, All Strings Attached (15.09.2020.)

Još jedan od projekata koji je unutar iste kategorije ostvario potporu u iznosu od 196 900 eura je projekt Participativna umjetnost za nevidljive zajednice – PAIC. Vodeći partner u ovome projektu je Omnimedia d.o.o., a partneri u projektu bili su UNIVERZA V NOVI GORICI (Slovenija), H. Associació per a les Arts Contemporànies, Vic (Španjolska), Sorø Kunstmuseum, Sorø (Danska). Projekt je trajao od 01.05.2016. do 30.10.2018. Prema Desku Kultura prioriteti ovog projekta bili su razvoj publike i jačanje kapaciteta – novi poslovni modeli. „PAIC je multidisciplinarni umjetnički projekt koji okuplja četiri EU zemlje kroz inovativni program te kulturne i umjetničke aktivnosti s ciljem poticanja interdisciplinarne, transnacionalne i transverzalne suradnje širenjem znanja o kulturi i baštini. Organizirane su međunarodne radionice i okrugli stolovi s ciljem istraživanja inovativnih metoda za rješavanje kulturnog razvoja i poticanje lokalnog socijalnog kapitala putem dijaloške pedagogije, umjetnosti u zajednici te razvijanjem sredstava za izražavanje vitalne kulture nevidljivih zajednica. Dokumentarni film i e-knjiga glavno su materijalno nasljeđe projekta koje dokumentira i kvalificira prikupljeni primarni (PAIC-specifični) i sekundarni (globalno relevantni) sadržaj, kontekstualizira teorijski model i kritički se osvrće na proces projekta i njegove rezultate, doprinoseći povećanju svijesti javnosti o važnosti reflektiranja društvenih i kulturnih pitanja kroz umjetnost.“ (Desk Kultura, 15.09.2020.).

Mnoštvo projekata unutar ove kategorije je ostvarilo pravo na financiranje, a neki od njih su Read me I am Yours, European Music Incubator, Food is Culture, Balkan Design Network, Međunarodni seminar klasične glazbe ARDEA itd.

Pod kategorijom veći projekti suradnje ističe se projekt Lica iza nosa – promoviranje bolničkog klauniranja kao prepoznatog žanra izvedbenih umjetnosti, koji je dobio potporu EU

u iznosu od 536 368 eura. Vodeći partner u projektu su Red Noses iz Austrije, a partneri u projektu su između ostalih i Crveni Nosovi klaunovidoktori iz Hrvatske. „Cilj projekta je nastavak postignutih rezultata na dobrobit uključenih umjetnika i tisuće bolesne djece, te ostalih ranjivih skupina u Europi.“ (Desk Kultura, 15.09.2020.). „Tijekom svog dvogodišnjeg trajanja, projekt „Lica iza nosa – promoviranje bolničkog klauniranja kao prepoznatog žanra izvedbenih umjetnosti“ je polučio visokokvalitetnu obuku za više od 300 umjetnika koji rade kao profesionalni klaundoktori u devet EU zemalja. Tijekom trajanja projekta, partnerske organizacije su implementirale više od 50 nacionalnih i međunarodnih radionica s ciljem razvoja umjetničkih vještina klaundoktora i ulaganjem u njihov razvoj.“

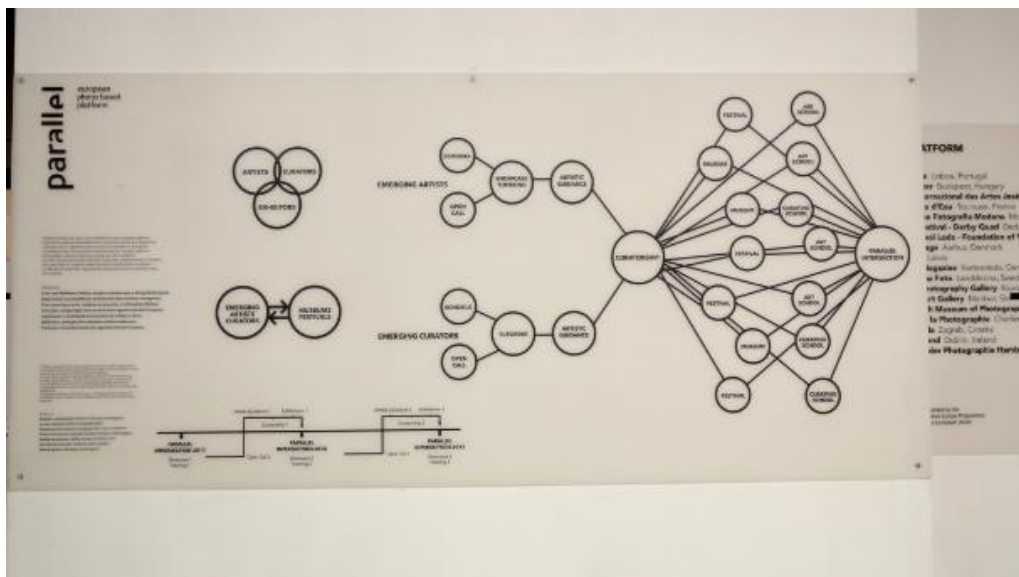
Slika 4.: CRVENI NOSOVI klaunovidoktori
Izvor: Desk kultura (15.09.2020.)

Neki od ostalih projekata koji su ostvarili pravo na EU potporu unutar ove kategorije su: Opera Vision, Risk Change, apap – Performing Europe, Future DiverCities – Kreativnost u urbanom kontekstu itd.

U kategoriji prijevoda književnih djela možemo izdvojiti Ljevak, Frakturu i Sandorf koji su kroz nekoliko projekata ostvarili pravo na potporu EU za prijevode knjiga. Npr. Mapping the Blind Spot projekt je Sandorfa, a potpora je iznosila 29 884 eura. Cilj projekta bio je prijevod sedam romana europskih autora na hrvatski jezik. Prioritet ovog projekta bio je razvoj publike a prevodile su se knjige čija je zajednička poveznica bila mapiranje slijepih pjega i implicitni poziv čitatelju na promišljanje osobne prošlosti i prošlosti društva u kojem živi. Pet od sedam prevedenih romana dobilo je nagradu za Europsku književnost. (Desk Kultura, 15.09.2020.)

Pod kategorijom Europske platforme nekoliko je projekata ostvarilo pravo na financiranje, a

među njima su: Versopolis, Aerowaves, CircusNext Platform, FEDORA Platform, EMAP – European Media Art Platform, PARALLEL – europska platforma za fotografiju, Magic Carpets i dr. Hrvatski Organ Vida sudjelovao je u projektu PARALLEL kao partner u projektu, a vodeći partner bio je Procur.arte iz Portugala. Projekt je dobio potporu u iznosu od 499 995 eura, a cilj projekta je „kreiranje platforme za suradnju, iniciranje dijaloga, razmjenu znanja, kreiranje prostora za razvoj novih umjetničkih projekata te pružiti umjetnicima/kustosima priliku za mobilnost, umrežavanje, učenje.“ (Desk Kultura, 15.09.2020.).

Slika 5.: Grafički prikaz strukture projekta PARALLEL
Izvor: Desk Kultura (15.09.2020.)

„Dionici kulturnih i kreativnih industrija u Hrvatskoj ostvarili su potporu za sudjelovanje u 15 manjih projekata suradnje u 2020. godini, od čega u jednom kao vodeći partner, te za sudjelovanje u 5 većih projekata suradnje iste godine. Ukupni iznos odobrenih sredstava za obje natječajne kategorije kojeg su ostvarile hrvatske organizacije iznosi 994.241,00 EUR.“ (Culturenet.hr., 2020.)

Popis hrvatskih organizacija koje su ostvarile financiranje kroz Poziv za projekte suradnje 2020:

- Turistička zajednica grada Varaždina, „PPP – People Power Partnership“
- Crveni nosovi, klaunovi doktori, „Clowning Connects Us / ClownNexus“
- Vibro limes d.o.o., „Europavox“
- Sveučilište J.J. Strossmayer u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu Osijek, „ECIPECIPEC – EU Contemporary Puppetry Critical Platform“
- Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, „BEAM UP – Blind Engagement in Accessible Museum Projects“
- Siva zona, prostor suvremene i medijske umjetnosti, „WHO Cares?“
- POGON – Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade “STRONGER PERIPHERIES – A Southern Coalition”
- Radio Teatar Bajsic i prijatelji, „B-AIR – Art Infinity Radio - Creating sound art for babies, toddlers and vulnerable groups“
- Spotlight, obrt za savjetovanje i ostale usluge, „Art App – Methodologies and digital tool to foster collaboration between culture and the creative industries and the business sector“
- Udruga za kulturu i sport Pozitivna sila, „CWC – Circus Without Circus“
- Zagrebačko kazalište mladih / Zagrebački plesni centar, „SHARE – Creative Power of Art“
- Culture Hub Croatia, platforma za edukaciju, kreativnost i poticanje razvoja kroz kulturu, „ReFresh Plus – Young Art(ist) REfreshing Heritage Sites and Legends“
- Domino, „Island Connect“ (vodeći partner)
- Ured za fotografiju, „The Cycle: European training in photographic legacy management“
- Institut za povijest umjetnosti, „The Cycle: European training in photographic legacy management“
- ICARUS HRVATSKA, „THEY: LIVE, Student lives revealed through context-based art practices“
- Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci, „THEY: LIVE, Student lives revealed through context-based art practices“
- Kutak Knjiga, „L’Europe des libraries independants “
- Udruga "Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura gluhih" DLAN, “Beyond Signs – For equal access, professionalization and engagement of native signer artists for mixed audiences“
- Slobodne veze, udruga za suvremene umjetničke prakse, „Flowing Connections“

Slika 6.: Popis hrvatskih organizacija koje su ostvarile financiranje kroz Poziv za projekte suradnje 2020.

Izvor: Screenshot/Culturenet.hr (15.09.2020.)

Na slici 6. vidljivo je koje su organizacije ostvarile pravo na financiranje kroz Poziv za projekte suradnje 2020., a u jednom od odobrenih projekata udruga Domino iz Zagreba vodeći je partner. U svim ostalim projektima, hrvatske organizacije predstavljaju partnere brojnim drugim europskim organizacijama koje sudjeluju u navedenim projektima. Također, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku ostvarila je pravo na financiranje za projekt ECIPECIPEC – EU Contemporary Puppetry Critical Platform, a u kojem vodećeg partnera predstavlja Lutkovno gledalište Ljubljana.

Hrvatski korisnici ostvarili su i veliki broj potpora unutar potprograma MEDIA. Ove godine potprogram MEDIA iznosom od 41. 000 eura podržao je Animafest Zagreb, ali sufinancirao je i Motovun Film Festival sa iznosom od 27. 000 eura. Što se tiče potpore filmskom obrazovanju, potporu su ostvarili Bacači sjenki u iznosu od 78.702 eura i to u ulozi partnera na projektu CinEd 2.0.

U kategoriji potpore razvoja pojedinačnog projekta ove godine tri su projekta ostvarila pravo na sufinanciranje u iznosu od 135.000 eura. „Unutar prvog roka poziva za razvoj

pojedinačnih projekata pristiglo je 278 prijava. Financijska sredstva u ukupnom iznosu od 2,705.000,00 eura osigurana su za samo 64 projekta. Hrvatska se, uz još 26 članica Potprograma MEDIA, našla na listi zemalja čijim je prijaviteljima osigurana potpora, a od 64 odobrena projekta – čak su tri iz Hrvatske, s ukupnom potporom od 135.000 eura.“ (Desk Media, 15.09.2020.). „Potprogram MEDIA odobrio je potporu u vrijednosti od čak 60.000 eura animiranom projektu Nutz u produkciji tvrtke Recircle. Uz redatelja, scenarista i producenta projekta Denisa Alentija autorski tim čine i Vjekoslav Živković te Marija Ivšić.“ (Desk Media, 15.09.2020.). Također, potporu je dobio i igrani projekt Jimmy L u produkciji tvrtke Telefilm u iznosu od 50. 000 eura. Igrani film režirat će Pavo Marinković, a producent je Stanislav Babić. Treći projekt, kreativni dokumentarno-igrani Fiume o Morte! u produkciji udruge Restart, dobio je potporu u iznosu od 25. 000 eura. Projekt je dogovoren u koprodukciji sa Francuskom, Slovenijom i Italijom, a režirat će ga Igor Bezinović, producenti su Tibor Keser i Vanja Jambrović, a koproducenti Marina Gumzi i Fabrizio Polpettini.

Potporu za distribuciju, u 2019. godini, dobilo je pet hrvatskih distributera u iznosu od 213. 852 eura. „Unutar segmenta automatske potpore distribuciji (ponovnog ulaganja) hrvatski su distributeri u 2019. godini osigurali sredstva u sljedećim iznosima:

- Blitz film i video distribucija d.o.o.: 148.440,00 eura
- 2i Film: 33.257,00 eura
- Discovery d.o.o.: 15.600,00 eura
- Festival mediteranskog filma Split: 10.055,00 eura
- Umjetnička organizacija Zagreb Film Festival: 6500,00 eura.“ (Media Desk, 15.09.2020.)

Media Desk objavio je podatak da su u 2019. godini hrvatski korisnici ostvarili potpore u ukupnom iznosu od 784. 638 eura, a bili su uspješni u devet kategorija. „Producerske tvrtke Antitalent, Nukleus film d.o.o. te Udruga Restart u kategoriji razvoja pojedinačnog projekta osigurale su ukupno 100.000 eura! Riječ je o jednom igranom (adaptacija romana Črna mati zemla) te čak dva kreativna dokumentarna filma (radni su naslovi filmova Novi imperij i Muzej revolucije).“ (Media Desk, 15.09.2020.) „Kinorama, tradicionalno uspješna hrvatska producerska tvrtka, stekla je potporu u iznosu od 88.000 eura u okviru poziva za razvoj skupnog projekta i to za razvoj triju igranih filmova (Četvrti kralj, Tragovi i Zečji nasip). Unutar iste vrste potpore, u kategoriji „poticaj novim talentima“, omogućena je financijska podrška i jednom kratkometražnom filmu (Sfera).“ (Media Desk, 15.09.2020.). Prošle godine je također financiran Animafest Zagreb, ali i program stručnog

usavršavanja ZagrebDox Pro. 2019. godine Hrvatska je prvi put dobila potporu za razvoj videoigre Trip the Ark Fantastic, iza koje stoji kreativni tim studija Gamechuck.

Slika 7.: Osnivači Gamechucka Igor Kolar i Aleksandar Gavrilović
Izvor: dnevnik.hr (15.09.2020.)

„Hrvatskim je partnerima u kontekstu poziva za promidžbu europskih djela putem interneta dodijeljen iznos od 16.560 eura. Riječ je o Udruzi Restart, koja pravo na udio u navedenom iznosu ostvaruje putem projekta KineDok. Čak 11 hrvatskih kina koja su dio mreže Europa Cinemas iz Potprograma MEDIA steklo je sredstva u vrijednosti od 125.782 eura.“ (Media Desk, 15.09.2020.).

6. Zaključak

Koliko su kreativne i kulturne industrije važne govori sama činjenica da donose gotovo 5% GDP-a Europske unije i zapošljava oko 4% europske radne snage, a te brojke su u konstantnom porastu. Europska unija je to prepoznala te ulaže velike iznose upravo u kulturni sektor s ciljem poticanja daljnjeg razvoja, ali i transnacionalne suradnje i cirkulacije europskih kulturnih djela te očuvanja europske kulturne baštine i promicanja njene raznolikosti. Kako bi ostvarila navedene ciljeve uspostavljen je program Kreativna Europa, pod kojim djeluju tri potprograma: Kultura, MEDIA i Međusektorski potprogram. Može se reći kako je Kreativna Europa u razdoblju od 2014. pa do 2020. predstavljala program koji spaja. Za vrijeme njegova trajanja brojne suradnje su se ostvarile, brojni ljudi su se povezali, razna iskustva su se podijelila, brojne stvari su se naučile i ono što je najvažnije kroz program granice nisu postojale. Bez obzira na brojčane iznose, Europa je svakako profitirala, ponajviše u neopipljivom obliku.

Literatura i elektronski izvori

1. Bilić et al. (2014) *Mini vodič kroz programe Unije u financijskom razdoblju 2014.-2020.* Zagreb, EU PROJEKTI Obrt za poslovno savjetovanje i ostale usluge
2. Culturenet, URL: www.culturenet.hr (pristup: 20.09.2020.)
3. Desk Kultura, URL: www.deskkultura.hr (pristup: 15.09.2020.)
4. Europski i investicijski fondovi, URL: www.strukturnifondovi.hr (pristup: 15.09.2020)
5. Europski ured za borbu protiv prijevara/Europska komisija, URL: https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_hr (pristup: 20.09.2020.)
6. Grad Zagreb, URL: www.zagreb.hr (pristup: 15.09.2020.)
7. Media Desk, URL: www.mediadesk.hr (pristup: 15.09.2020)
8. Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, URL: www.min-kulture.gov.hr (pristup: 15.09.2020)
9. Novota et al. (2009) *Europski fondovi za hrvatske projekte: Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija.* Zagreb, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije
10. Službeni list Europske unije (2013) *UREDBA (EU) br. 1295/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 11. prosinca 2013. o uspostavi programa Kreativna Europa (2014. - 2020.) i stavljanju izvan snage odluka br. 1718/2006/EZ, br. 1855/2006/EZ i br. 1041/2009/EZ.* Strasbourg, str. 221.-237.
11. Stopfer, A. (2019) Kreativna Europa. @rhivi No.5, str. 8-8, URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=343285, pristup: 15.09.2020.
12. Tufekčić, M., Tufekčić, Ž. (2013) *EU politike & fondovi 2014 – 2020.* 1.izd. Zagreb: Plavi partner

Prilozi

Popis slika:

Slika 1.: Logotip potprograma Media	13
Slika 2.: Engleska VOD platforma CineSquare	18
Slika 3.: Prikaz sadržaja na službenoj web stranici projekta Svi su konci na mjestu	21
Slika 4.: CRVENI NOSOVI klaunovidoktori	23
Slika 5.: Grafički prikaz strukture projekta PARALLEL	24
Slika 6. Popis hrvatskih organizacija koje su ostvarile financiranje kroz Poziv za projekte suradnje 2020.	25
Slika 7.: Osnivači Gamechucka Igor Kolar i Aleksandar Gavrilović	27

Popis tablica:

Tablica 1.: Tabelarni prikaz programa Unije 2014.-2020.	3
Tablica 2.: Usporedba programa Unije u financijskoj perspektivi 2007.-2013. I financijskoj perspektivi 2004.-2020.	4